

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig
forretningspraksis

Redegjørelse rapporteringsåret 2024

for YES-EU AS

*Etisk handel Norge har vurdert at rapporten til YES-EU AS oppfyller våre krav til
basisnivå. Les mer om basisnivå **her**.*

Til lesere av rapporten

Næringslivet og offentlig sektor har stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø, klima og dyr og kan både bidra positivt til utvikling, men også medvirke negativt og forårsake skade. Virksomheter har derfor en nøkkelrolle i å oppnå FNs bærekraftsmål og Parisavtalens 1,5 graders mål.

Denne rapporten kan brukes som redegjørelse etter åpenhetsloven, men rapporten favner bredere med klima og miljø, sirkulærøkonomi og antikorrupsjon. Våre medlemmer er forpliktet til å jobbe med aktsomhetsvurderinger og årlig rapportere på arbeidet. Medlemmer i Etisk handel Norge som er på Basisnivå1 oppfyller også åpenhetslovens aktsomhetsvurderingsplikt, og delvis informasjonsplikten.

OECDs begrep Responsible Business Conduct er det vi i Etisk handel Norge kaller for bærekraftig forretningspraksis. Den systematiske innsatsen virksomheter gjør for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning, samt rette opp skade for mennesker, dyr, samfunn og miljø – kalles aktsomhetsvurderinger (due diligence). Virksomheter over en viss størrelse er gjennom åpenhetsloven pålagt å gjøre aktsomhetsvurderinger på menneskerettigheter. Alle virksomheter, uavhengig av størrelse, er av norske myndigheter forventet å gjøre aktsomhetsvurderinger også på samfunn, miljø og dyr og etterleve FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Dette gjelder både næringsliv, offentlig sektor og organisasjoner.

Etisk handel Norges prinsipper (vår Code of Conduct) for bærekraftig forretningspraksis dekker områdene anstendig arbeid, menneskerettigheter, miljø/klima, antikorrupsjon og dyrevelferd. Rapporten viser åpenhet om hvordan virksomheten arbeider med aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer. Alle medlemsrapportene gjøres offentlig tilgjengelig på Etisk handel Norges hjemmesider.

Heidi Furustøl

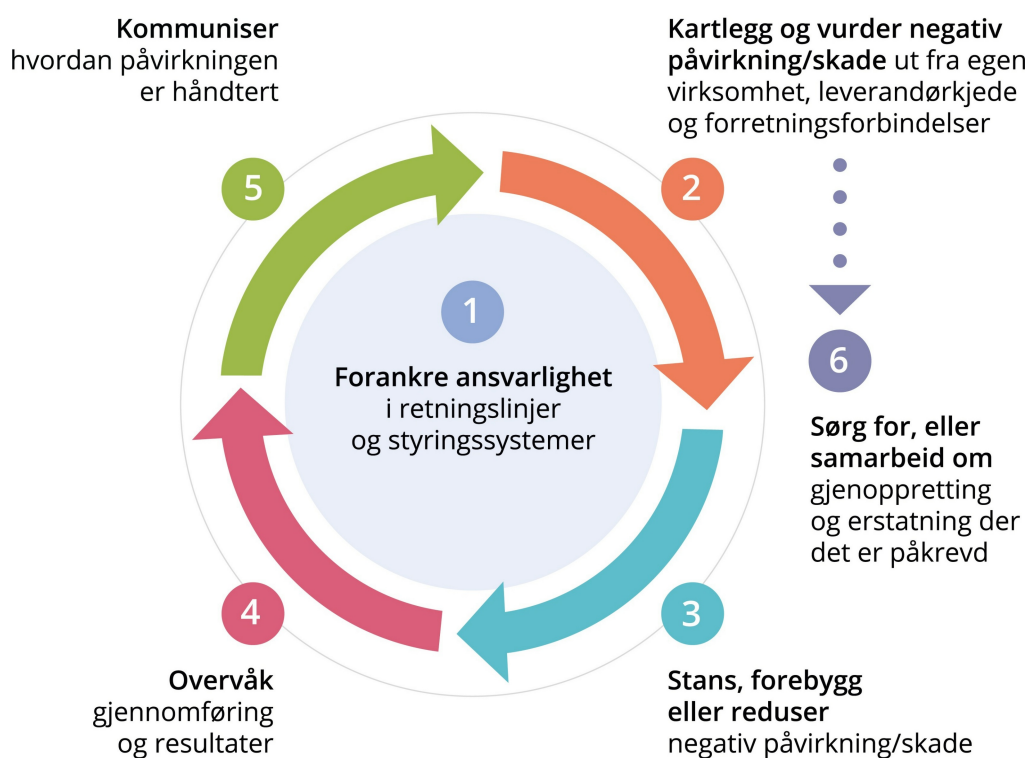
Daglig leder

Etisk handel Norge

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

Forord

YES-EU har hatt en eventyrlig vekst i 2024, med 340 nye EL-busser, en dobling i antall YES-EU ansatte og åpning av nye verksteder i Arendal og Drammen, samt et nytt hovedlager- og administrasjonsbygg i Bergen. Vi har YES-EU befestet vår posisjon som markedsledende for EL-busser på norske veier som den største leverandøren i Norge.

Dette er vi svært stolte av, men vi kjenner også på et ansvar for å gjennomføre viktige og nødvendige aktsomhetsvurderinger og oppfølging av våre kinesiske leverandører for å sikre forsvarlige arbeidsvilkår i vår leverandørkjede. Vi ser et økt fokus og informasjonsbehov fra våre kunder og tar stolthet i en ærlig og åpen dialog rundt avdekkede problemstillinger.

Vi har en sterk tilstedeværelse hos våre kinesiske leverandører, med flere årlige besøk, ofte i forbindelse med kontroll av ferdigproduserte busser og ofte i samarbeid med våre norske kunder.

Nytt av 2024 er at vi har hatt et stort fokus på kartlegging og oppfølging lenger ned i leverandørkjeden. I tillegg har vårt bærekraftsteam vært på besøk hos bussleverandør Yutong og batterileverandør CATL og hatt egne bærekraftsmøter. Dette har vært svært nyttig og lærerikt, både for YES-EU og leverandørene, ikke minst i forbindelse med forventningsavklaring og bakgrunn for våre forventninger og krav i henhold til åpenhetsloven og kommende krav fra EU. Sammen på laget hadde vi med oss rådgivere fra Etisk handel til Kina som har bistått oss. Vi er svært takknemlige for dette bidraget fra Etisk handel.

YES-EU er svært bevisst sin egen rolle som aktiv påvirker og ser frem til videre arbeid med bærekraft i 2025.

Cato Leine
Styreleder

Styrets signatur

Denne rapporten er signert elektronisk. Se siste side for verifikasjon.

Steinunn Kristin Thordardottir
Styremedlem

Benedikt Gisli Gudmundsson
Styremedlem

Johnny Børge Hansen
Styreleder

Alizee Lafon
Styremedlem

Roy Hagen
Styremedlem

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

YES-EU AS

Adresse hovedkontor

Tollbugata 10, 0152 Oslo

Viktigste merker, produkter og tjenester

Selger og vedlikeholder elektriske busser fra merket Yutong, utvikler egne busser og ladeinfrastruktur profilert som YES-EU. Er vedlikeholdspartner for batteriprodusenten CATL i Norden og Geely i Europa.

Beskrivelse av virksomhetens struktur

YES-EU AS leverer og vedlikeholder elektriske busser og lade infrastruktur. YES-EU AS Norge har verksteder lokalisert i:

- Bergen
- Halden
- Drammen
- Arendal

I tillegg har vi et hovedlager og administrasjon i Bergen og et mobilt serviceteam og servicesenter for batterier og ladere med tilholdssted Oslo.

Organisasjonen er delt i verksted, salg og administrasjon. Avdeling salg og administrasjon er ansvarlig for bærekraft og aktsomhetsvurderinger. YES-EU AS eies av det sveitsiske selskapet YES-EU Group AG.

Omsetning i rapporteringsåret (NOK)

1 500 000 000

Antall ansatte

44

Er virksomheten omfattet av åpenhetsloven?

Ja

Vesentlige organisatoriske endringer siden forrige rapportering og denne rapportens tidsperiode

I 2024 har YES-EU fått 3 nye avdelinger inklusive 2 nye verksteder (Arendal og Drammen fra 01.07.2024), samt et hovedkontor bestående av administrasjon og hovedlager (fra 01.01.2024) i Bergen.

Vi har hatt en betydelig økning i antall ansatte i 2024. Driften har blitt styrket med flere mekanikere/servicemekanikere, 2 avdelingsledere og 2 tekniske ledere. Administrasjonen har blitt utvidet med nye roller "Administrasjons koordinator" og "Kvalitet- og Bærekraftsleder".

Ansvar for aktsomhetsvurderinger har blitt overført fra Administration Manager til ny rolle Kvalitet- og Bærekraftsleder fra siste halvdel av 2024.

Navn, tittel for kontaktperson for rapporten

Emilia Lohndal, Kvalitet- og bærekraftsleder

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

emilia.lohndal@yes-eu.com

Informasjon om leverandørkjeden

Generell beskrivelse av virksomhetens innkjøpsmodell og leverandørkjede

Vår innkjøpsmodell er preget av type virksomhet og produktmiks. YES-EU har noen få store leverandører fra Kina på produksiden, samt mange mindre leverandører fra Norge for ettermarkedsdeler og verkstedsutstyr.

Fra selskapets Kinesiske leverandører kjøper vi direkte fra bussprodusent, fra Norske leverandører kan det være flere ledd mellom YES-EU og produsent.

YES-EU har som mål å arbeide aktivt for at menneskerettighetene blir fulgt i produksjonslandene. Dette er ihht. til intern policy og "Code of Conduct". Leverandører må signere et dokument som sier at de godtar å følge YES-EU:

- "Code of Conduct"
- "Compliance Procedure"
- "Human Rights Check List"

I tillegg må leverandør gi YES-EU innsikt i produksjonsanlegg og underleverandører. Innsikten gjelder også for YES-EU-kunder og evt. tredjeparts revisorer. I fremtiden vil dette også gjelde for underleverandører.

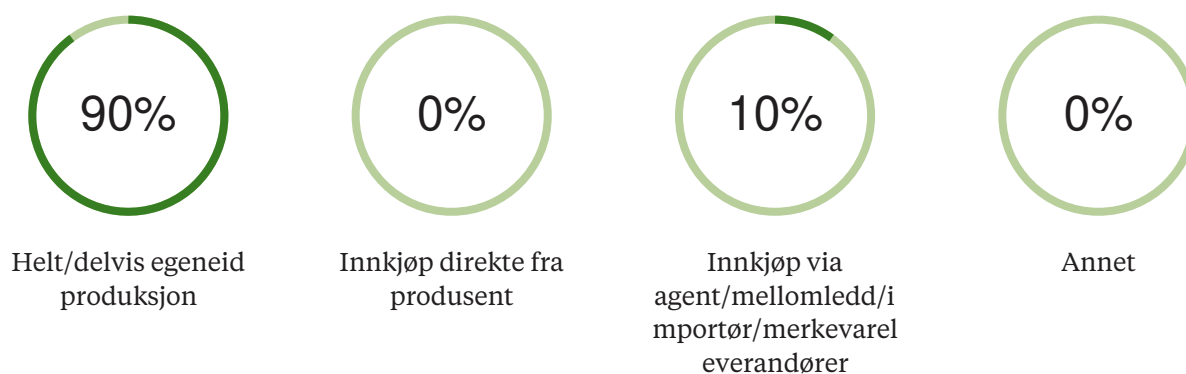
Antall leverandører som virksomheten har hatt kommersielle relasjoner med i rapporteringsåret

384

Kommentar til antall leverandører

Antallet er basert på antall unike leverandører selskapet har mottatt faktura fra i 2024. Listen er gjennomgått og noen små leverandører er skjønnsmessig fjernet.

Type innkjøp/ leverandørforhold

Helt/delvis egeneid produksjon gjelder nesten utelukkende kjøp av buss for videresalg.

Liste over førsteleddsprodusenter per land

Kina :	3
Globalt :	26
Norge :	14

Antallet er basert på antall unike leverandører selskapet har mottatt faktura fra i 2024. Det er satt en begrensing på minimum samlet årlig innkjøpsvolum over 50t NOK. I 2024 var dette 156 leverandører. Selskapet bruker en del innleid personell i Norge fra ulike selskaper, disse er tatt ut av antallet over førsteleddsprodusenter per land.

Oppgi antall arbeidere hos førsteleddsprodusenter

Antall arbeidere

53 078

Kommentar til antall arbeidere

Yutong 20.000 ansatte (2023), CATL 33.078 ansatte (2020). Andre relevante leverandører er norske og helt/delvis tjenesteleverandører.

Viktigste innsatsfaktorer/råvarer for produkter eller tjenester og geografi

Stål	Kina
Aluminium	Kina
Glass og Silikon	Kina
Kobber	Kina
Litium	Chile
Fosfor	Kina

YES-EU kjøper kun ferdigstilte produkter. Ikke råvarer. Oversikten over gjelder råmaterialer til buss fra Yutong og batterier fra CATL.

Er virksomheten leverandør til offentlig sektor?

Nei

Mål og fremdrift

Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret

1

Mål :

Retten til organisasjonsfrihet, eller som minimum kollektiv forhandling-
Alle våre leverandørers ansatte skal fritt kunne danne og organisere seg i fagforeninger. Der dette ikke er mulig grunnet lover og regler skal de ansatte som minimum ha rett til kollektiv forhandling.
Ovenfor leverandør: Påvirkerrolle ved fabrikkbesøk og annen dialog. Kontrollerer etterlevelse med revisjon.

Status :

1) Det er gjennomført revisjon i regi av intertek på Yutong Fabrikk i mars 2024.
2) Fabrikkbesøk hos Yutong og CATL i september 2024.
3) Tatt opp tema på fabrikkbesøk både hos Yutong og CATL i september 2024, forklart hvorfor dette er viktig for oss, og krav i åpenhetslov og nytt CSDR direktiv.

2

Mål :

Bruk av tvangsarbeid - Sikre at det ikke tvangsarbeid med Uigurer eller andre marginaliserte grupper forekommer i noen leverandørledd i våre produkter.
Yutong: Kontrollere om datterselskapene til Yutong Bus Co.,Ltd kan utgjøre en risiko og om disse er relevant for sluttproduktene YES-EU selger

Status :

1) Tatt opp tema på fabrikkbesøk både hos Yutong og CATL, forklart hvorfor dette er viktig for oss, og krav i åpenhetslov og nytt CSDR direktiv.
2) Gjennomgang underleverandører (åpne kilder, nettsider, rapporter) gjennomført.
3) Arbeid med gjennomgang av datterselskap (50+) videreføres inn i 2025.

3

Mål :

Produksjon og råmateriale til batterier - Kartlegge underleverandører og forstå omfanget av dette i våre produkter. Avgjøre om det trengs videre oppfølging.

Status :

Diskutert på fabrikkbesøk hos CATL; Foreløpig forståelse: Ikke på fritt marked, ønsker kjøpe fra faste men har flere leverandører for å sikre leveringen. CATL ser på dette som konfidensielt og ønsker ikke gå i detalj.

4

Mål :

Produksjon og råmateriale til batterier - Kartlegge den nye batteritypen som leveres i noen modeller fra 2024

Status :

Diskutert på fabrikkbesøk og oppfølging på epost; Yutong og CATL hevder de er like mtp innhold. Har fått batteriene kjemiske sammensetning fra CATL.

5

Mål:

Lønn og arbeidstider - Sikre at det ikke foregår tvangsarbeid, at arbeidere får betalt levelønn for den tiden de jobber og at ferie og fritid blir ivaretatt av selskapene

1) Revisjon av CATL i regi av Intertek gjennomført i november 2023; Omfattende bruk av overtid og manglende fri. Fulgt opp på fabrikkbesøk. Må følges opp med ytterligere revisjon - SMETA i 2025.

Status:

2) Revisjon av Yutong i regi av Intertek. gjennomført i mars 2024; Noe forhøyet overtid hos Yutong, korrigerende tiltak fulgt opp og fremstår hensiktsmessig og tilstrekkelig. Avventer ny revisjon - SMETA 2025

3) Kompetanseheving internt i YES-EU i forhold til krav til overtid, lønn og fri/ferie i Kina.

Prosessmål for kommende år

1

Ivaretatt i teksten over. Se Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret

1

Forankring av bærekraft i virksomheten

Forankring av ansvarlighet knyttet til bærekraftig forretningspraksis i virksomheten handler om å ha strategier, planer, relevante policyer og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, samt virksomhetens leverandørkjede og forretningsforbindelser. Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes, og arbeidet med aktsomhetsvurderinger bør være en integrert del av virksomhetens forretningsdrift. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://yes-eu.com/wp-content/uploads/2023/05/Code-of-Conduct-2023-YES-EU-Kopi.pdf>

1.A.2 Hva sier virksomheten offentlig om sine forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn og miljø?

YES-EU AS har som mål å være blant de beste i sin bransje når det gjelder egen organisasjons forpliktelser og arbeid med miljø, menneskerettigheter og bærekraft.

Vår interne policy er i tråd med våre forpliktelser ovenfor Etisk Handel Norge. For våre leverandører og kunder har vi i tillegg utviklet dokumentene:

- Code of Conduct
- Compliance Procedure
- Human Right Check List

Formålet med YES-EU "Code of Conduct" er å sikre at YES-EU sine leverandører driver virksomheten i samsvar med våre standarder. YES-EU "Compliance Procedure" kommuniserer til leverandør vårt handlingsrom med mulighet til påvirkning, gjenoppretting og endring ved avvik. "Human Right Check list" er et dokument leverandør

må signere for å bekrefte at de jobber etter de samme retningslinjene som oss.

YES-EU forventer at alle kunder og leverandører av selskapet respekterer de grunnleggende kravene til miljø, menneskerettigheter og etisk handel. Forventningen og dialog om oppfyllelse av grunnleggende krav, menneskerettigheter og etisk handel skjer i samarbeid med våre kunder og leverandører.

YES-EU forventer at alle leverandører videreformidler disse kravene til sine respektive leverandører og underleverandører, og bidrar til etterlevelse av dem, i tillegg til å jobbe mot overholdelse på egne vegne.

Ved å signere "Human Right Check list" forplikter våre kunder og leverandører seg til enhver tid å holde seg informert om og følge gjeldende normer, regler og prinsipper for bærekraft, menneskerettigheter og etisk handel. Dette inkluderer alle internasjonale konvensjoner for klima og miljø, menneskerettigheter, sosialt ansvar, etisk handel, samt overholdelse av myndighetskrav i lover og forskrifter.

1.A.3 Hvordan er policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Policy og retningslinjer er utviklet gradvis i takt med selskapets vekst fra oppstarten i Norge i 2019. De retningslinjene som brukes i dag ble først vedtatt av YES-EU i august 2021 og sist endret i april 2023. I forberedelsene til ikrafttredelse av Åpenhetsloven ble "Compliance Procedure" og "Human Right Check list" lagt til. Etter medlemskapet i Etisk Handel Norge ble intern policy etablert og godkjent av styret i januar 2023.

Bærekraftspolicy er tilgjengelig for alle ansatte i kvalitetsstyringssystemet, og er lagt til for lest og forstått, dette sikrer at alle ansatte leser og er kjent med innholdet.

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger organisert i virksomheten, forankret i interne retningslinjer og rutiner?

YES-EU er et lite selskap regnet i antall ansatte hvor administrativt personell kun utgjorde 10 årsverk i 2024. De administrative ansatte jobber tett sammen daglig. Bærekraftsteamet består av administrasjonsleder og kvalitet- og bærekraftsleder.

Driften kan karakteriseres av to typer forretningsområder og som i hovedsak kan deles i driftsområdene; salg og ettermarked.

Ansvarsdeling på tvers av driftsområdene er med på å sikre at vi dekker temaene i begge deler av organisasjonen: Kvalitet- og bærekraftsleder arbeider tett med ettermarked og den interne driften.

Administration Manager - deltar i anbud, salgsprosesser, kundekommunikasjon og arbeider mot fabrikk fra spesifisering til levering av ferdig produkt i Norge.

Prosess 3.2 "Åpenhetslov og aktsomhetsvurderinger" beskriver interne rutiner som innebærer følgende steg:

- 1) Gjennomgang og revidering av risikovurderinger minimum årlig
- 2) Oppdatering av handlingsplan basert på avdekkede eller oppdaterte risikoer
- 3) Gjennomføring av aksjoner som beskrevet i handlingsplan
- 4) Oppdatering av risikovurdering og handlingsplan basert på gjennomførte tiltak
- 5) Informasjon til interessenter ved behov eller ønske

Som del av risikovurdering er det utarbeidet en handlingsplan for å sikre at arbeidet med aktsomhetsvurderinger gjøres kontinuerlig gjennom året.

1.B.2 Hvordan blir betydningen av virksomhetens aktsomhetsvurderinger konkretisert og tydeliggjort for de ansatte gjennom stillingsbeskrivelse (eller lignende), arbeidsoppgaver og insentivordninger?

Ansvar for aktsomhetsvurderinger er tydeliggjort i ansatte sine stillingsbeskrivelser. Intern policy for bærekraftig forretningspraksis må leses og forstås av alle ansatte i YES-EU. Evaluering av måloppnåelse og tiltak til forbedring er en del av den årlige ledelsens gjennomgang.

1.B.3 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre arbeidet med aktsomhetsvurderinger?

Det gjennomføres kompetansekartlegging av alle nyansatte, hvor eksisterende kompetanse sammenlignes med YES-EUs krav til kompetanse (varierer fra rolle til rolle). Behov for kompetanse innen følgende områder for bærekraft og aktsomhet vurderes for hver enkelt ansatt:

- Ansvarlig innkjøpspraksis
- Risikokartlegging
- Aktsomhetsvurderinger

For ansatte som skal ha ansvar innen bærekraft og aktsomhet sikres tilstrekkelig opplæring gjennom kurs i regi av Etisk Handel Norge.

Gjennomførte kurs dokumenteres i kompetansemodul i kvalitetstyringssystemet.

1.C. Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn, dyr og miljø forankret i strategier og handlingsplaner?

YES-EU har etablert bærekraftsstrategi for 2025 med tilhørende handlingsplan.

Plan om ytterligere fabrikkbesøk i Kina i 2025, samt fokus på besøk av utpekte underleverandører i Kina.

YES-EU selger produkter og samhandler med kinesiske leverandører. Vi opplever en naturlig skepsis og kanskje noe høyere dokumentasjonskrav enn andre konkurrenter i vår bransje. Selskapet og ledelsen er klar over viktigheten av dette arbeidet og vet at måten å overkomme dokumentasjonskravet er å løse arbeidet bedre enn våre konkurrenter. Ressursbruk, prioritering og budsjetter er satt deretter.

1.C.2 Hvordan følges strategier og planer for bærekraftig forretningspraksis opp av ledelse og styre?

Oppnåelse av strategi rapporteres til styret minimum en gang årlig og ellers ved behov. Styret er ikke direkte involvert i risikokartlegging, men kommer med innspill til prioritering. Vår styreleder er arbeidende og direkte involvert i salgsarbeidet, noe som innebærer hyppige besøk hos vår hovedleverandør i Kina.

1.D Partnerskap og samarbeid med leverandører og forretningsforbindelser

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av bærekraftig forretningspraksis i møte med leverandører og forretningsforbindelser?

Alle våre kunder har tilgang til en portal hvor vi deler oppdatert informasjon vi har om ansvarlighet, bærekraft, aktsomhetsvurderinger og risikoanalyser. Ifm. ikrafttredelse av Åpenhetsloven i 2022 ble dette arbeidet forsterket internt, fra kunder og leverandører. Fra våre kunder får vi krav om og retningslinjer som vi må oppfylle. I tillegg kommer krav fra kundens oppdragsgivere. Der hvor vi som selskap føler vi ligger foran kunden forsøker vi å veilede de i riktig retning.

Vår dialog med leverandører er tett. Salgsrepresentant fra leverandør er hyppig i Norge for møter med oss eller for å møte våre kunder. Representanter fra YES-EU reiser også på fabrikkbesøk minst to ganger i året. I tillegg gjennomfører vi årlige revisjoner hos våre største leverandører og ber om å få tilsendt oppdaterte COC, ESG rapport og lignende. Dette gjøres for å verifisere etterlevelse av våre retningslinjer ovenfor leverandører og kontrollere etterlevelse av leverandørens egne retningslinjer. Dette gjenspeiles også i revisjonens innhold. Vi opplever samarbeidsklimaet mot leverandør som godt og nyttig for begge parter.

Det er etablert rutiner med standard for dokumentering og minstekrav for vurdering av nye leverandører. Vi har også rutiner fra starten av kartleggingen og til risikoanalyse

Se forøvrig:

COMPLIANCE PROCEDURE SUPPLIERS: <https://yes-eu.com/wp-content/uploads/2023/05/YES-EU-Compliance-Procedure.pdf>

MINIMUMSKRITERIER LEVERANDØRER: <https://yes-eu.com/wp-content/uploads/2023/05/Minimum-supplier-criteria-NOR.pdf>

SUPPLIER REQUIREMENTS – HUMAN RIGHTS CHECK LIST: <https://yes-eu.com/wp-content/uploads/2023/05/YES-EU-Supplier-Human-Rights-Check-List.pdf>

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

Hovedandelen av vår kunder er leverandør til offentlig anbud for persontransport.

I 2024 har vi sett at enkelte av våre større kunder ønsker tettere oppfølging og mer detaljert redegjørelse for vårt bærekraftsarbeid.

Bærekraftsteamet har selv vært på fabrikkbesøk hos våre hovedleverandører (Yutong og CATL) i Kina i 2024 med følgende formål:

- Følge opp funn fra gjennomførte revisjoner.
- Få verdifull innsikt og forståelse av produksjonen,
- Kontrollere hovedleverandørers ivaretagelsen av ansatte i arbeidshverdagen og sikring av HMS,
- Etablere viktige relasjoner for videre samarbeid med disse leverandørene,
- Sikre en felles forståelse for YES-EU krav til bærekraft
- Informere om åpenhetsloven og forberede leverandørene på CSDR direktivet

Etisk handel har bistått oss i dette arbeidet og deltatt på fabrikkbesøk i Kina sammen med oss, dette samarbeidet har vært svært nyttig for YES-EU.

Dette besøket har gitt bærekraftsteamet verdifull innsikt i arbeidernes hverdag og kinesisk kultur, samt gitt en større trygghet i at YES-EU har kontroll på sine bærekraftsforpliktelser.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning/ skade, på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av interessenter, spesielt påvirkede parter, er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 List opp prioritert risiko for potensiell og/ eller faktiske negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Prioritert risiko	Relatert tema	Geografi
Retten til organisasjonsfrihet og kollektive forhandlinger	Fagorganisering og kollektive forhandlinger	Kina
Utnyttelse av Uigurer og andre marginaliserte grupper	Tvangsarbeid Barnearbeid Marginaliserte befolkningsgrupper	Kina
Utfordringer rundt råmaterialers opphav, utvinning og arbeidernes rettigheter	Tvangsarbeid Brutal behandling Helse, miljø og sikkerhet Miljø Materialbruk	Kina
Lønn, fri og arbeidstider	Tvangsarbeid Lønn Arbeidstid	Kina

Hovedfokus har vært og er på de produktene vi har levert i rapporteringsåret. Vi har startet å kartlegge våre leverandørers underleverandører og har oversikt over alle de viktigste komponentene til hver bussmodell.

Det planlegges SMETA (Sedex members Ethical Trade Audit) revisjoner i 2025.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Beskriv: a) virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den risikoen ble identifisert og prioritert b) eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i kartleggingen (produktgrupper, egne produkter, avdelinger eller lignende) og hvorfor c) hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert d) om det er identifisert områder hvor det er manglende informasjon for å vurdere risiko og hvordan dere vil gå frem for å få mer informasjon om dette.

Risikokartlegging er basert på informasjon fra 2022-2024.

a) Vi har hentet informasjon fra våre største leverandører ved bruk av ulike metoder. For det første har de måttet bekrefte våre retningslinjer som leverandør. I tillegg har vi samlet informasjon fra åpne kilder på internett og leverandørene har fått tilsendt et introduksjonsskjema som de må besvare. Introduksjonsskjemaet er tilsvarende Etisk Handel sin "Questionnaire for producers" med noen tilpasninger for vår bransje. Videre er det etterspurt dokumentasjon på de ulike svarene og leverandørenes Code of Conduct, andre rapporter/instruksjoner og beskrivelser er gjennomgått. I tillegg har vi mottatt lister fra buss- og batteriprodusent som forteller om deres underleverandører og opphavssted, samt det er gjennomført revisjoner i regi av Intertek.

b) Foreløpig er det kun våre kinesiske leverandører som er prioritert. Vi forventer at våre norske leverandører har tilsvarende retningslinjer som YES-EU. Samtidig må vi erkjenne at YES-EU er et lite selskap i Norge som handler med eksempelvis verdens største bussprodusent og vi kan ha lav påvirkningskraft hos leverandøren. Vi forventer uansett at våre retningslinjer blir oppfylt.

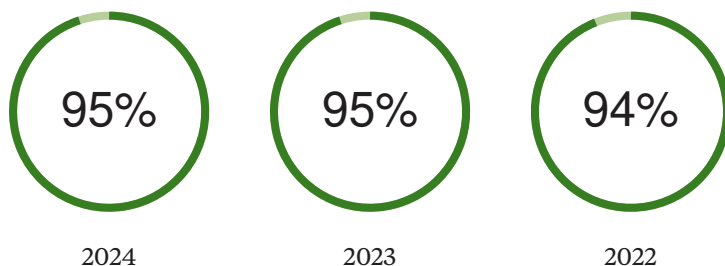
c) Tilbakemelding fra leverandør er lest og krysset mot indekser i verktøyet til Etisk Handel Norge med blant annet Global Slavery Index, ITUC Global Rights Index og Freedom House Index, Human Development Index og Corruption Perception Index.

Kontakt med leverandørene er først blitt gjort via vår kontaktperson hos leverandør for så å bli tatt videre med ansvarlig for bærekraft i virksomheten. For å kontrollere mottatt dokumentasjon har vi gjennomført tredjeparts WCA (workplace conditions assessment) revisjoner i regi av Intertek hos kinesiske batteriprodusent CATL (oktober 2023) og bussprodusent Yutong (mars 2024). I tillegg har vi hyppig tilstedeværelse i form av besøk på Yutong fabrikk, samt det er gjennomført besøk på Yutong bussfabrikk og CATL batterifabrikk av YES-EU bærekraftsteam og Etisk handel representanter i 2024.

d) Kartlegging av klimagassutslipp og natur- og miljøpåvirkning er startet ved at vi har laget livssyklusanalyser for alle modellene vi skal levere i 2024. Livssyklusanalysene er iht. ISO 14040 og 14044.

Indikator

Andel leverandører i risikofylte leverandørkjeder som er kartlagt

I 2024 har vi kun hatt salg av produkter fra én bussleverandør, Yutong.

Siden batterier og batteriproduksjon et aktuelt tema blir batteriprodusenten CATL håndtert som om den er vår direkte leverandør til YES-EU. Prosent er oppgitt i forhold til totalt innkjøpsvolum i kroner.

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 Beskriv annen risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø som ble identifisert men ikke prioritert, og hvordan disse er håndtert

YES-EU har valgt å fokusere på kinesiske produsenter, som fører til at våre norske leverandører ikke er vurdert på samme måte.

Våre norske leverandører kartlegges og følges foreløpig kun opp iht. ISO 9001 og 14001. Ingen store avvik er identifisert i 2024.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte. Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres. Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stanse, forebygge eller redusere

3.A.1 Beskriv mål og status for de tiltakene virksomheten har iverksatt for å redusere prioritert risiko

	Retten til organisasjonsfrihet og kollektive forhandlinger
Overordnet mål :	Alle våre leverandørers ansatte skal fritt kunne danne og organisere seg i fagforeninger, der dette ikke er mulig grunnet lover, skal de ansatte minimum ha rett til kollektiv forhandling.
Status :	Pågår
Mål i rapporteringsåret :	Ovenfor leverandør: - Påvirker rolle ved fabrikkbesøk og annen dialog. - Kontrollerer etterlevelse med revisjon. Følge opp resultat. - Starte arbeidet med produsentenes underleverandører.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Sjekke om ansatte har mulighet til å påvirke sin arbeidshverdag gjennom ansatt representanter. Kontroll av dette er gjort opp mot leverandørenes offentlige retningslinjer og tilsendte årlige ESG rapporter, samt at dette har vært et tema på fabrikkbesøk. Ordlyd i interne retningslinjer og prosedyrer er kontrollert.

Tredjeparts revisjon hos Yutong
Fabrikkbesøk Yutong og CATL

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Gjennom leverandørmøter og kurs ønsker vi internt å forbedre vår forståelse for hvordan retten til individuell og kollektiv forhandling fungerer i Kina. Vi ønsker å vise våre leverandører respekt ved at vi forstår hvordan de organiserer sitt arbeidsliv, samtidig som vi som samarbeidspartner kan påvirke og kommunisere våre forventninger om retten til organisasjonsfrihet og kollektiv forhandling.

	Utnyttelse av Uigurer og andre marginaliserte grupper
Overordnet mål :	Redusere risiko for at bruk av uigurer og andre marginaliserte grupper forekommer i noen leverandørledd i våre produkter.
Status :	Pågår
Mål i rapporteringsåret :	Vi har kartlagt leverandører og underleverandører. Leverandører har forpliktet seg til samme standardene som YES-EU selv har. Vi ønsker derfor å sikre at leverandører etterlever våre retningslinjer.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

YES-EU ønsker å minimere risiko gjennom vår tette dialog med leverandører. Dette er et tema som er reist av både YES-EU og våre kunder. Temaet er tatt opp med leverandørene våre muntlig og på epost. I tillegg er vår holdning kommunisert gjennom Code of Conduct, Compliance Procedure og leverandørenes bekreftelse gjennom signert Human Right Check List. Etter mottatt liste over underleverandører er komponentenes lokasjon for sammenstilling kontrollert opp mot kjente områder for høyrisiko.

- 1) Gjennomført revisjon i regi av Intertek i hos CATL (2023) og Yutong (2024)
- 2) 2024/2025: Kontrollere om datterselskapene til Yutong Bus Co.,Ltd kan utgjøre en risiko og om disse er relevant for sluttproduktene YES-EU selger
- 3) 2024/2025: Gjøre en overordnet kontroll av Yutong underleverandører og om de kan utgjøre en risiko for bruk av Uigurer eller utnyttelse av andre befolkningsgrupper
- 4) 2025: Gjennomføre fabrikkbesøk av utvalgt(e) Yutong underleverandører eller datterselskap
- 5) 2025: Gjennomføre SMETA revisjon, denne er mer spisset mot bærekraft enn tidligere gjennomførte Intertek revisjoner.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Økt intern forståelse for kinesisk kultur og arbeidsliv.

	Utfordringer rundt råmaterialers opphav, utvinning og arbeidernes rettigheter
Overordnet mål :	Kartlegge risiko av råmaterialer og kontrollere dets opphav, utvinning og arbeidernes rettigheter.
Status :	Pågår
Mål i rapporteringsåret :	1) Generelt øke kunnskap om utfordring med batterier og råvarer/kjemisk sammensetning 2) Kartlegge relevante underleverandører og arbeide seg ned i leverandørkjeden med evt. ny risikokartlegging 3) Heve intern kompetanse på hvordan markedet for handel av råmaterialer til batterier fungerer. Hvordan gjøres dette for CATL sine batterier?

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Det er innhentet dokumentasjon på kjemisk sammensetning av batteriene og offentlig tilgjengelig dokumentasjon/rapporter er gjennomgått. Vi har mottatt råmaterialliste med opphavssted fra bussprodusent. Foreløpig viser listen at råmaterialene ikke kommer fra høyrisikoområder i Kina eller andre land.

- 1) Mål videreføres inn i 2025, vi trenger mer kunnskap internt.
- 2) Sammenstillingen og mye produksjon gjøres av CATL. Det er viktig at vi forstår hvordan de handler råmaterialer, mål videreføres inn i 2025.
- 3) Foreløpig forståelse etter fabrikkbesøk hos CATL: Ikke på fritt marked, ønsker kjøpe fra faste leverandører men har flere leverandører for å sikre leveringen. CATL ser på dette som konfidensielt og ønsker ikke gå i detalj.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Økt intern forståelse og kunnskap på dette området.

Uavhengig av våre interne tiltak vil nytt batteridirektiv med krav til batteripass være til stor hjelp.

Passet stiller krav til at produsent gjennomfører «due diligence» av selskapene de henter råmaterialene sine fra, med fokus på menneskerettigheter og barnearbeid. Samtidig stilles det større krav til resirkulering av råmaterialer. Dette arbeidet er påbegynt og det forventes at krav til batteripass er påbudt av EU innen 2026.

	Lønn, fri og arbeidstider
Overordnet mål :	Sikre at det ikke foregår tvangsarbeid, at arbeidere får betalt levelønn for den tiden de jobber og at ferie og fritid blir ivaretatt av selskapene.
Status :	Pågår
Mål i rapporteringsåret :	Kartlegge, via social audit og fabrikkbesøk, arbeidstider, overtidsbruk og om arbeiderne får levelønn etter Kinesiske lover og internasjonale konvensjoner. Følge opp funn med tiltak hos leverandør og nye revisjoner. 1) Øke intern kunnskap om levelønn, arbeidstider og ferieavvikling i Kina og internasjonale konvensjoner 2) Følge opp funn fra Yutong revisjon med besøk. 3) Følge opp funn fra CATL revisjon med besøk

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

- 1) Opplæring av ansatte gjennom etisk handel kurs
- 2/3) Kommunikasjon på epost etter gjennomført revisjon, samt kontroll ved fabrikkbesøk.
- 4) Gjennomføre ny revisjon i 2025, denne gangen benyttes SMETA revisjon og kontrollere utvikling innen tidligere observasjoner på arbeidstid og fri.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Økt intern kunnskap om levelønn, arbeidstider og ferieavvikling i Kina, både fra kurs og besøk. Opprette bekjentskap med nøkkelpersonale hos leverandørene som gjør fremtidig kommunikasjon enklere.

Synliggjøre forventninger til bærekraftig praksis og forklare hvorfor dette er viktig for oss (åpenhetslov og kommende CSDR direktiv).

Det planlegges nye revisjoner (SMETA) hos CATL og Yutong, samt det skal gjennomføres nye fabrikkbesøk med ønske om å få se andre deler av produksjon enn de områdene som ble besøkt i 2024.

3.B Andre tiltak for å håndtere risiko for negativ påvirkning/skade

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

YES-EU er sertifisert iht. ISO 14001 (miljøledelse). Dette innebærer at miljøaspekter for YES-EU er kartlagt og vurdert. Som et selskap i vekst blir temaet viktigere og viktigere, herunder blant annet ved å forbedre rutiner og oppfølging, håndtering av farlig avfall, gjenvinningsgrad og energiforbruk. Det er etablerte prosedyrer for riktig og lovpålagt håndtering av avfall, inklusive farlig avfall og resirkulering av litium bussbatterier. Vi jobber aktivt for å oppnå lengst mulig levetid på bussens batterier, både for å redusere risiko for utskiftning og spare miljøet. I tillegg arbeides det med forretningsmodeller for alternative gjenbruk av batterier etter bussens levetid.

Hovedleverandørene (Yutong og CATL) har et stort fokus på natur- og miljøpåvirkning og jobber aktivt med å redusere sitt fotavtrykk. Dette presenteres gjennom årlige ESG (Environmental, Social og Governance) rapporter eller lignende. YES-EU overvåker årlig rapportene. De gjennomfører ulike forbedringsprosjekter med målrettet tiltak på området. Hovedleverandørene kan vise til konkrete forbedringer de siste årene gjennom redusert vannforbruk, redusert energiforbruk med økt bruk av fornybare ressurser og redusert CO2 utslipp. Begge hovedleverandørene er sertifisert iht. ISO 50001 (energiforbruk og -effektivitet.) og ISO 14001.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

Selskapets avdelinger leier verksted forbundet med anbudskundens drift gjennom anbudsperioden, og husets eier er ofte fylkeskommunen. Dette begrenser muligheten til store oppgraderinger og tiltak relatert til bygningsmassen.

For egen virksomhet er det etablert en prosess som beskriver klimaregnskap med mål om å på sikt kunne måle eget utslipp. Dette vil videre gi oss mulighet til å lage mål for reduksjon av CO2-ekvivalenter. Av konkrete tiltak er følgende gjennomført:

Direkte utslipp:

- Innkjøp av elektriske servicebiler der det er formålstjenlig og ellers varebiler med euro 6 dieselmotor.

Indirekte utslipp fra innkjøpt energi:

- Oppvarming på de ulike avdelingene gjøres via fjernvarme, geometrisk energi (virkningsgrad 300-400%), luft til luft varmepumper og elektrisitet.

Gjennomførte forbedringer i 2024:

- Ytterligere utskifting av lysrør med LED lys på utvalgte avdelinger (2 av 5 avdelinger har nå utelukkende LED).
- Installasjon av nytt helautomatisk ventilasjonsanlegg med aktivitetstilpasset ventilasjon og etterisolering av bygg på en avdeling.
- Justering av porter for å oppnå bedre tetning og reduksjon av energitap på en avdeling.
- Avtale inngått med reisebyrå, dette for å sikre lettere tilgang til data på CO2 avtrykk ifbm. reiser.
- Montering av ABAX elektronisk kjørebok i firmabiler å sikre nøyaktig data på CO2 avtrykk.
- Høyt fokus på kildesortering på alle avdelinger.

Det er utarbeidet overordnede mål for ytre miljø for å sikre så lav miljøpåvirkning som mulig. Måloppnåelse gjennomgås årlig i ledelsens gjennomgåelse.

Sammen med leverandør utarbeides det livssyklusanalyser iht. ISO 14040 og 14044 for alle bussmodeller levert i 2024. Livssyklusanalysen viser bussens totale utslipp gjennom levetiden og deles med kunder og kunders oppdragsgivere. For mer info om hovedleverandører se 3.B.1.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis

YES-EU skal bidra med en innkjøpspraksis som minimerer stress og risiko for negativ påvirkning og skade på mennesker, samfunn og miljø. Stress og tidspress på leveranser er vår største risikofaktor i egen innkjøpspraksis og kan føre til uønsket press hos leverandører, produsenter og transportører. Leverandørprestasjoner kartlegges årlig i form av leverandør evaluering, samt at vi arbeider internt med bedre planlegging og tidsestimat på våre leveranser.

Vi har erfart at at ved å bedre innkjøpsrutiner spesielt i større leveranser kan vi redusere stress hos flere underleverandører. Korte tidsfrister og mangel på struktur kan påvirke våre leverandørers behov for bruk av overtid og/eller økt risikoer for andre negative påvirkninger på mennesker, samfunn eller miljø. I tillegg til at vi forbedrer oss med hver leveranse har relevante ansatte gjennomført kurs i ansvarlig innkjøpspraksis i regi av Etisk handel i 2024. Som del av godkjenning av nye leverandører gjøres det også en vurdering av relevante sertifiseringer hos våre leverandører.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Selskapet har begrenset med hovedleverandører og valg av produkter og sertifiseringer styres via markedets kundebehov og anbudskrav. Leverandørene opererer i et internasjonal marked og tilpasser seg de ulike markedene deretter.

YES-EU har interne rutiner for godkjenning av nye leverandører, hvor sertifiseringer, etiske retningslinjer og bærekraftsrapporter redegjøres for som del av godkjenningen. Etiske retningslinjer er et absolutt krav for kritiske eller viktige leverandører som ikke er fra OECD land. Våre hovedleverandører har en rekke sertifiseringer for å tilpasse seg markedet blant annet bransje spesifikke sertifiseringer som IATF 1649, i tillegg til ISO 14001.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Dette er en del av vårt minimumskrav til kinesiske leverandører og må bekreftes innen rimelig tid.

Fri fagorganisering er ikke tillat i Kina, til gjengjeld finnes det fagforeninger i regi av bedriftene. I forbindelse med fabrikkmøte i 2024 har det blitt diskutert hvordan vår største og viktigste leverandør Yutong ivaretar demokratisk arbeider representasjon og kollektive forhandlinger for sine ansatte.

3.B.6 Bidrag til utvikling, kompetanseheving og opplæring internt og av leverandører og arbeidere i leverandørkjeden

YES-EU gjennomfører kompetansekartlegginger for alle sine ansatte (inkludert etisk handel, aktsomhetsvurderinger og bærekraft) og sikrer tilstrekkelig opplæring basert på disse kartleggingene. I tillegg er det etablert rutiner for å sikre periodisk re-trening der dette er påkrevd. Vi opplever generelt at kompetansekravene i vår bransje er i endring og kurs/kompetanseheving må justeres i takt med den teknologiske utviklingen.

3.B.7 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Internt og eksternt gjelder lokale lover og forskrifter, YES-EU COC, "Compliance Procedures" og "Human Right Check list".

YES-EU har nulltoleranse for korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden. I tillegg til våre retningslinjer er det også presisert i intern personalhåndbok. Vår bransje har hatt noen kjente saker rundt korrupsjon og vi som selskap ønsker å ta tydelig avstand fra slike hendelser.

Tema er tatt opp og diskutert på fabrikkmøte i Kina i 2024. Vår kinesiske leverandører har samme holdning til korrupsjon og bestikkelser som YES-EU.

3.B.8 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ påvirkning

YES-EU har i 2024 utvidet kartleggingen av Yutongs underleverandører på et overordnet nivå. Våre prioriterte områder for mulig negativ påvirkning/skade vil være i fokus for underleverandørene også videre i 2025 hvor det er ønskelig med fabrikkbesøk av ytterligere Yutong underleverandører i Kina tilsvarende CATL (leverandør av litium batterier til Yutong busser) fabrikkbesøk i 2024.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger. Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre. Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåkning og evaluering

4.A.1 Beskriv a) hvem som har ansvar for å overvåke effekten og resultatene av tiltak iverksatt og hvordan dette gjennomføres i praksis, b) hvem som har ansvar for å evaluere arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og hvordan dette gjennomføres i praksis

a) Vår overvåkning er tredelt;

1) Årlig kartlegging med bruk av social audit

2) Flere YES-EU ansatte er på fabrikkbesøk opp til flere ganger årlig og vi har hyppige besøk fra produsentene`s ansatte i Norge.

3) Tett og løpende dialog på mail og telefon.

Hensikten med bruken av social audit er å identifisere nye forbedringsområder og for å se fremgang på allerede identifisert risiko. Revisjonen gjennomføres over 4 dager på fabrikk med blant annet intervju av ansatte.

Revisjonens hovedinnhold er:

- Arbeidsforhold
- Lønn og arbeidstider
- Helse og sikkerhet
- Ledelse
- Systemer
- Miljø
- Forretningspraksis.

Vi kan også spesifisere ekstra spørsmål utover dette ved behov.

I rapporteringsåret 2024 hadde vi fire ganger ansatte på besøk på Yutong fabrikk, på deler av turene deltok også flere av våre kunder, samt Etisk handel ansatte deltok på ett besøk med fokus på bærekraft.

Ved besøk er det som regel planlagt omvisning, møtevirksomhet og gjennomgang av busser i produksjon. Dette har vist seg å være nyttig ved at vi selv kan se hva som foregår i alle leddene på fabrikk. Fra rammen til bussen støpes og til den ruller ut av fabrikk. Turene er også viktig for at vi kan forstå kulturen bedre og styrke samarbeidet mellom selskapene.

Vi har hyppige besøk i Norge av salgsrepresentanter og teknikere fra produsent. Det er som regel i disse møtene vi diskuterer utfordringer relatert til bærekraft og etisk handel dyptgående. Vi presenterer blant annet våre identifiserte risikoer og diskuterer forbedringspunkter for hvordan vi sammen kan redusere risiko i leverandørkjeden. I tillegg kan hvert enkelt anbud eller salgsprosess ha sine egne krav til dokumentasjon eller behov for handling i forbindelse med bærekraft og etisk handel. Arbeidet med disse kravene blir også startet sammen med fabrikkens representanter når de er i Norge.

Foreløpig har fokuset hovedsakelig vært på våre største kinesiske leverandører. For 2024 har vi utvidet vårt leverandørfokus med en ny rutine for årlig leverandørvurdering. Denne ble gjennomført for første gang i 2024 og vil videre bli gjennomført årlig. Det innebærer en mer standardisert vurdering av alle våre viktigste leverandører og dekker områder som kvalitet, logistikk, fleksibilitet, kommunikasjon og tillit. Hvert område blir gitt en tallmessig vektning som benyttes til å regne ut en endelig score. Ved for lav prestasjon og dermed score, vil det bli opprettet et internt avvik og oppfølging av leverandør igangsettes.

b) Vi har kvartalsvis møter med flere av våre kunder som er dedikert til bærekraft og vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger. I disse møtene presenterer vi fremdrift siden sist ift. handlingsplan og diskuterer aktuelle temaer. Her får vi også tilbakemelding fra kunden om de er fornøyd med progresjonen og om vi bør fokusere på andre temaer. Vår organisasjon er liten, men med et tett kundeforhold. Vi har derfor valgt å se på disse foraene med kunder som gode muligheter for å få vårt eget arbeid evaluert av de beste i bransjen.

Ansaret for fremdrift, gjennomføring og evaluering har i rapporteringsåret vært delt mellom Administrasjonsleder og Kvalitet- og bærekraftsleder. Status på arbeidet evalueres fortløpende og etter behov på ukentlige møter.

4.A.2 Beskriv hvordan dere sannsynliggjør og/ eller måler effekten av tiltak for å redusere risiko

Vi har gjennom våre retningslinjer rett til innsyn hos våre leverandører og underleverandører. Dette er noe vi har benyttet oss av og som vil brukes oftere når vi nå skal forbedre kartleggingen av leverandørkjeden. Ved funn av manglende etterlevelse av retningslinjer kan vi kreve skifte av leverandør.

Vi tilstreber å verifisere tilbakemeldinger vi får fra leverandør. Vi kommuniserer direkte med de ansvarlige hos de ulike produsentene i vår rolle som påvirker og vi gjennomfører revisjoner. En samlet vurdering av all dialog, utvikling i leverandørene sine retningslinjer, utvikling i revisjonsresultater og annen tilsendt dokumentasjon gir oss god informasjon for å se om de iverksatte tiltakene fungerer.

Konkret eksempel for å sannsynliggjøre at våre Kinesiske leverandører kjenner på de samme strenge kravene som vi forventer i Norge: Etter vi varslet om social audit ble vi kontaktet både skriftlig og muntlig av leverandør hvor de forklarte de temaene de visste revisjonen ville finne avvik. Leverandøren forklarte også hvorfor de hadde havnet i denne situasjonen. Vår leverandøren var veldig bekymret for om dette ville påvirke deres fremtidige salgsmuligheter.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Virksomheten skal kommunisere offentlig om relevante styringsdokumentet knyttet til aktsomhetsvurderinger, eksempelvis policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Kommunikasjonen bør inkludere hvordan risikoen er avdekket og håndtert, samt hvilke effekter man oppnådde av tiltakene/aktivitetene. Etter åpenhetslovens §4 skal virksomheter som er omfattet årlig offentliggjøre en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger.

5.A. Kommunisere eksternt

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer med berørte interessenter om håndteringen av negativ påvirkning/skade

YES-EU skal rapportere åpent og ærlig. Våre retningslinjer ligger åpent tilgjengelig på våre nettsider og denne rapporten oppsummerer vårt arbeid med bærekraftig forretningspraksis i forrige rapporteringsår.

Spesielt opp mot våre leverandører ser vi på arbeidet med bærekraft som et samarbeid med felles mål om styrket konkurransekraft i markedet. Vi jobber aktivt for å oppnå en strukturert forbedrings kultur hvor vi som selskap og våre produsenter samarbeider, da vi tilhører samme komplekse leverandørkjede.

Alle henvendelser fra kunder blir tatt seriøst og fulgt opp individuelt. Vi arbeider tettere med enkelte kunder etter behov og ønske, og det arrangeres periodiske møter hvor vi redegjør for planer, målsetting, tiltak og ikke minst fremdrift.

5.A.2 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Vi har etablert en portal hvor kunder får tilgang og kan se til enhver tid oppdatert informasjon samlet på et sted. Her de blant annet dokumentasjon som underbygger denne redegjørelsen, nyeste retningslinjer, ESG rapporter og andre dokumenter fra leverandørene, signerte "human right check list" og kartlegging av underleverandører mm.

Ved behov for varsling vil vi også kontakte våre kontaktpersoner hos de ulike selskapene direkte via epost og/eller telefon.

I tillegg kan vi jobbe tett med ulike kunder og kunders oppdragsgivere for å få klarhet i ulike utfordringer el. hvis det er behov for ytterligere kartlegging eller vurdering.

Utover dette håndterer vi alle forespørsler om innsyn etter nasjonalt lovverk i åpenhetsloven.

5.A.3 Beskriv virksomhetens rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser relatert til informasjonskravet pålagt virksomheter under åpenhetsloven.

Henvendelser håndteres iht. Åpenhetslovens § 6 og blir behandlet skriftlig etter lovens § 7 om maksimalt tre uker etter mottatt informasjonskrav. Er det uforholdsmessig å behandle svaret innen tre uker vil vi forholde oss til lovens mulighet om svar innen to måneder.

Eksterne henvendelser relatert til Åpenhetslovens informasjonskrav vil bli håndtert av Administrasjonsleder og Kvalitet- og Bærekreftsleder.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø håndteres skaden gjennom å sørge for gjenoppretting, eller samarbeide om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert.

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser

Der våre aktiviteter forårsaker eller medvirker til negativ påvirkning på mennesker, samfunn eller miljø skal vi stanse denne aktiviteten, og vi vil søke å gjenopprette skaden.

Der leverandøren er ansvarlig for den negative påvirkningen/skaden er leverandøren også ansvarlig for gjenoppretting, sammen med YES-EU. I våre retningslinjer fremgår det at vi har rett til å kreve endringer fra våre leverandører og at de kan følges opp med handlingsplaner ved funn av avvik. Om handlingsplan ikke overholdes har vi i følge retningslinjene rett til å kreve utskiftning av leverandør, økonomiske erstatning og/eller oppsigelse av kontrakt. Handlingene må sees i sammenheng av avvikets art og omfang.

Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Ingen foreløpig, men vi har måttet be leverandører iverksette tiltak for redusere risiko.

Ved behov for gjenoppretting forholder vi oss til YES-EU Compliance Procedure som gir oss et bredt handlingsrom. I tillegg må vi søke informasjon for å finne mekanismer som allerede finnes i bransjen.

6.B Sikre tilgang til klagemekanismer

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at ansatte og andre interessenter, spesielt påvirkede arbeidere og lokalsamfunn har tilgang til varslingskanaler og klagemekanismer

Per dags dato er vår varslingskanal på epost til ansvarlig for bærekraft Eirik Robert Christiansen (eirik.r.christiansen@yes-eu.com). Felles mail til post@yes-eu.com kan også benyttes.

Varslingskanal for våre kinesiske leverandører er enten til den norske YES-EU avdelingen eller via våre YES-EU ansatte i Kina.

I henhold til vår hovedleverandørs retningslinjer har ansatte på fabrikk mulighet til å varsle ansattrepresentant som følger opp problemstillinger i samarbeidsmøter med ledelsen.

I sammenheng med etablering av system for kundeenvendelser vil vi se på mulighetene for å etablere et digitalt system for anonyme varslinger.

Kontaktinformasjon:

YES-EU AS

Emilia Lohndal, Kvalitet- og bærekraftsleder
emilia.lohndal@yes-eu.com

etiskhandel.no

Verifikasjon

Transaksjon 09222115557548734206

Dokument

YES-EU AS

Hoveddokument

39 sider

Initiert 2025-06-05 12:15:31 CEST (+0200) av Etisk handel

Norge (EhN)

Ferdigstilt 2025-06-11 17:18:29 CEST (+0200)

Initiativtaker

Etisk handel Norge (EhN)

info@etiskhandel.no

Underskriverne

Steinunn Kristin Thordardottir Styremedlem (SKTS)

steinunn@yes-eu.com

Signert 2025-06-10 02:26:55 CEST (+0200)

Benedikt Gisli Gudmundsson Styremedlem (BGGs)

benedikt.g.gudmundsson@yes-eu.com

Signert 2025-06-11 17:18:29 CEST (+0200)

Johnny Børge Hansen Styreleder (JBHS)

johnny.hansen@yes-eu.com

Signert 2025-06-05 12:29:03 CEST (+0200)

Alizee Lafon Styremedlem (ALS)

alizee.lafon@yes-eu.com

Signert 2025-06-06 09:46:04 CEST (+0200)

Roy Hagen Styremedlem (RHS)

roy.hagen@yes-eu.com

Signert 2025-06-05 15:28:36 CEST (+0200)

Denne verifiseringen ble utstedt av Scrive. For mer informasjon/bevis som angår dette dokumentet, se de skjulte vedleggene. Bruk en PDF-leser, som Adobe Reader, som kan vise skjulte vedlegg for å se vedleggene. Vennligst merk at hvis du skriver ut dokumentet, kan ikke en utskrevet kopi verifiseres som original i henhold til bestemmelsene nedenfor, og at en enkel utskrift vil være uten innholdet i de skjulte vedleggene. Den digitale signeringsprosessen (elektronisk forsegling) garanterer at dokumentet og de skjulte vedleggene er originale, og dette kan dokumenteres matematisk og uavhengig av Scrive. Scrive tilbyr også en tjeneste som lar deg automatisk verifisere at dokumentet er originalt på: <https://scrive.com/verify>

